

จดหมายข่าว

ราชบัณฑิตยสถาน

สนามเสือป่า เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร ๑๐๓๐๐ โทร. ๐ ๒๓๕๖ ๐๔๖๖-๗๐ โทรสาร ๐ ๒๓๕๖ ๐๔๙๐

ปีที่ ๒๔

ฉบับที่ ๒๗๓

กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗

ISSN ๐๔๕๗-๗๐๖๔

ข่าวราชบัณฑิตยสถาน

*** ขอแสดงความยินดีในโอกาสที่ ศาสตราจารย์พิเศษจางค์ ทองประเสริฐ ราชบัณฑิต สำนักศิลปกรรม และ ร้อยโท ดร.บรรจบ บรรณรุจิ ภาควิชาศิลปกรรมศาสตร์และการเมือง ได้รับรางวัลผู้นำพุทธโลก “The World Buddhist Outstanding Leader Award Ceremony 2014” จากสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติร่วมกับองค์การยูวพุทธศาสนิกสัมพันธ์แห่งโลก เมื่อวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๗

*** เมื่อวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๗ ราชบัณฑิตยสถาน โดยสำนักศิลปกรรม ร่วมกับมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี จัดการประชุมทางวิชาการ เรื่อง “นำศิลปะร่วมสมัยในอาเซียนไปสู่สถาบันการศึกษา” ตามโครงการปาฐกถาราชบัณฑิตสัญจร ด้านศิลปะ ภาษา และวรรณกรรม ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๕๗ ณ ห้องศรีเมืองใหม่ ตึกสำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี ในงานมีปาฐกถา เรื่อง “นำศิลปะร่วมสมัยในอาเซียนไปสู่สถาบันการศึกษา” โดย ศ. ดร.สุรพล วิรุฬห์รักษ์ และอภิปรายเรื่อง “ความเข้าใจเกี่ยวกับศิลปะร่วมสมัยในอาเซียน : ทัศนศิลป์ สถาปัตยกรรม วรรณศิลป์ ศิลปะการแสดง และดนตรี” โดย ศ.วิบูลย์ ลี้สุวรรณ นายมติ ตั้งพานิช ศ.ดร.เรณูถัย ลัจจพันธ์ุ ดร.ไพโรจน์ ทองคำสุก และ ศ. ดร.ณัชชา พันธุ์เจริญ

การประชุมฯ ครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริม สนับสนุนราชบัณฑิตและภาควิชาศิลปกรรม ให้ศึกษา ค้นคว้า วิจัย และเสนอความรู้ในสาขาวิชาต่าง ๆ เกี่ยวกับเรื่องศิลปะร่วมสมัยในอาเซียน พร้อมทั้งปลูกฝังความรักและความสนใจในการอนุรักษ์มรดกศิลปกรรมของชาติ อันจะช่วยกระตุ้นให้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่ไม่ทำลายของที่มีอยู่เดิม ไปสู่ครู อาจารย์ นักวิชาการด้านศิลปะร่วมสมัย ผู้ที่ทำงานเกี่ยวข้องกับงานศิลปะร่วมสมัย นักเรียน นักศึกษา ผู้สนใจใน ส่วนภูมิภาค อีกทั้งยังเป็นเวทีสำหรับการติดต่อ แลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ และประสานงานทางวิชาการให้เกิดความเข้าใจและได้รับความรู้เกี่ยวกับศิลปะร่วมสมัย สร้างทัศนคติที่ดีต่อศิลปะร่วมสมัย รวมถึงเพื่อต่อยอดและขยายแนวคิดทางศิลปะร่วมสมัยในการเรียนการสอน การศึกษาต่อ การทำงานวิจัย การสร้างงานศิลปะร่วมสมัย การจัดการงานศิลปะ การนำงานศิลปะร่วมสมัยไปเผยแพร่หรือแข่งขันระดับชาติและนานาชาติต่อไป ทั้งนี้ มีผู้สนใจเข้าร่วมการประชุม ประกอบด้วย นักวิชาการด้านศิลปะ อาจารย์ นักศึกษา รวมทั้งสิ้น ๑๗๓ คน

สรุปการบรรยายเสนอผลงานค้นคว้าและวิจัย ของราชบัณฑิตและภาคีสมาชิกต่อที่ประชุมสำนัก

สำนักธรรมศาสตร์และการเมือง

๑ วันพุธที่ ๑๑ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๗

รศ. ดร.ผลิน ภู่งบุญ ราชบัณฑิต บรรยายเรื่อง **ผู้นำกับการขึ้นนำองค์กรก้าวสู่การเปลี่ยนผ่านความท้าทายที่ยิ่งใหญ่ (Leader on Leading Organizational Transformation to the Greater Challenge)** ความโดยสรุปว่า ในขณะที่สภาวะเศรษฐกิจของโลกมีความผันผวนมาก องค์กรธุรกิจส่วนใหญ่จึงต้องพัฒนาปรับตัวครั้งใหญ่ อย่างไรก็ตามการปรับตัวที่เกิดขึ้นนั้นกลับทำให้เกิดการแข่งขันที่รุนแรงมากยิ่งขึ้นกว่าเดิม ที่แย่ไปกว่านั้นคือองค์กรธุรกิจที่ต่างมุ่งสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันระหว่างกันนั้นต่างมุ่งใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดของโลกอย่างฟุ่มเฟือยมาก ซึ่งทรัพยากรส่วนใหญ่ถูกนำมาใช้สร้างเพื่อประโยชน์ทางธุรกิจเพียงด้านเดียวโดยไม่ได้คิดถึงประโยชน์ต่อสังคมที่ตนดำเนินธุรกิจอยู่ ทำให้ละเลยไปยังมีกลุ่มคนอีกจำนวนมากที่ไม่มีโอกาสได้สัมผัสได้ใช้สินค้าหรือบริการที่ตนเองดำเนินธุรกิจอยู่เลย กล่าวคือ องค์กรส่วนใหญ่มุ่งความท้าทายของธุรกิจไปที่การสร้างความสำเร็จให้กับตนเอง ซึ่งแน่นอนว่าเป็นเรื่องที่ยากมาก โดยเฉพาะในยุคปัจจุบัน แต่ความยากของความสำเร็จดังกล่าวจะไม่มีความหมายเมื่อเปรียบเทียบกับความท้าทายในการยกระดับให้สังคมโดยรวมมีมาตรฐานความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ให้โอกาสของงานที่เกิดมาเป็นมนุษย์กับประชาชนส่วนใหญ่ซึ่งยังยากจน ไม่มีแม้กระทั่งปัจจัยสี่ที่เพียงพอในการดำรงชีพ ความท้าทายที่ยิ่งใหญ่นี้จึงเป็นโจทย์สำคัญที่ผู้นำควรให้ความสำคัญอย่างมาก เพราะหากจัดการให้สังคมและสิ่งแวดล้อมมีการพัฒนาไปในทิศทางเดียวกับขององค์กรแล้ว ก็จะเป็นการร่วมก้าวเดินไปด้วยกัน ซึ่งเป็นการก้าวไปสู่ความสำเร็จที่ยิ่งใหญ่กว่า

บทบาทของผู้นำในการจัดการธุรกิจจึงควรมีการคิดทบทวนใหม่ (re-thinking) ที่เป็นการสร้างประโยชน์ทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมไปพร้อม ๆ กัน ผ่านการขึ้นนำ (leading) และการปฏิบัติการจัดการ (execution) ในประเด็นที่สำคัญ คือ

๑. การขึ้นนำในการ Creating Shared Value : CSV

ผู้นำควรขึ้นนำให้องค์กรธุรกิจสำรวจหาความต้องการที่แท้จริงของสังคมที่ไม่ได้จำกัดเฉพาะแต่กลุ่มลูกค้าเดิม ๆ แต่หมายรวมถึงประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศนั้น ๆ ที่ยังไม่สามารถตอบสนองความต้องการในปัจจุบันพื้นฐานได้ ซึ่งก็ไม่ได้จำกัดเฉพาะแต่สินค้าที่ตนเองผลิต บริษัท เนสท์เล่ ให้ความสำคัญในเรื่องนี้เป็นอย่างมาก เพราะเข้าใจว่าเป็นหน้าที่ของบริษัทที่ดีที่สมควรกระทำ บริษัทพัฒนาผงปรุงรสอาหารที่มีสารอาหารที่จำเป็น ที่มีราคาเพียง ๓ รูปี เพื่อเปิดโอกาสให้คนจน คนด้อยโอกาส ของอินเดียได้เข้าถึงสินค้าดังกล่าว ซึ่งเป็นการยกระดับมาตรฐานความเป็นอยู่ของคนจนอย่างมีนัยสำคัญ นอกจากนั้น ยังให้ความสำคัญกับระบบชลประทาน คุณภาพน้ำ คุณภาพของดิน อากาศ และสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ เพื่อให้การพัฒนาเกิดความยั่งยืน ซึ่งเป็นการดำเนินการร่วมกันระหว่างองค์กรธุรกิจกับชุมชน และสังคมนั้น ๆ

๒. การขึ้นนำในการ Creating the Optimal Structure : COS

ในการดำเนินธุรกิจนั้นไม่ได้จำกัดเฉพาะการทำกำไรเท่านั้น ผู้นำควรเน้นการสร้างให้ชุมชนเข้มแข็ง มั่งคั่งจากธุรกิจที่ดำเนินการอยู่ เป็นวัตถุประสงค์ของการทำธุรกิจที่ยิ่งใหญ่กว่า บริษัท โคคา โคล่า คำนึงถึงเหตุผลนี้ตลอดมาซึ่งส่งผลให้บริษัทได้รับการชื่นชมมากที่สุดบริษัทหนึ่งของโลก หนึ่งในกิจกรรมและนโยบายของบริษัทคือ ในการขยายธุรกิจเพื่อส่งความสุขในการดื่มโค้กนั้น บริษัทไม่ได้จำกัดเฉพาะการทำธุรกิจกับนักธุรกิจที่มีขนาดใหญ่เท่านั้น แต่ยังให้ความสำคัญกับการสร้างผู้ประกอบการขนาดเล็ก เพื่อให้พวกเขาได้มีโอกาสในการทำธุรกิจ การสร้างหน่วยกระจายธุรกิจขนาดย่อยที่เปิดโอกาสให้คนที่มีเงินทุนน้อยสามารถร่วมธุรกิจได้ โดยตั้งตัวเองเป็นตัวแทนได้กรายย่อยที่รับผิดชอบการจัดส่งสินค้าในบริเวณท้องถิ่นของตนเอง ซึ่งทำให้เกิดการจ้างงาน และการกระจายรายได้ที่น่าพอใจ นโยบายนี้มีการดำเนินการทั่วโลก โดยเฉพาะในประเทศที่มีประชากรจำนวนมากและมีความยากจนสูง

๓. การขึ้นนำในการ Creating Coherence Premium : CCP

ผู้นำควรให้ความสำคัญกับการตอบสนองต่อสังคมไปพร้อม ๆ กับธุรกิจ และควรช่วยพัฒนาบริษัทท้องถิ่นให้สามารถพัฒนาช่วยเหลือตนเองได้ บริษัท GE เห็นความ

สำคัญของคุณภาพชีวิตมนุษย์ จากการเกิดของเด็กในเขตยากจน เด็กบางคนเกิดมาด้วยน้ำหนักตัวที่น้อยมากจำเป็นต้องใช้ตู้บัพไฟฟ้าที่มีราคาแพงมากถึง ๒,๐๐๐ ดอลลาร์สหรัฐ ต่อตู้ ทำให้สถานพยาบาลไม่สามารถมีตู้บัพเพียงพอ GE จึงร่วมมือกับบริษัทท้องถิ่นคิดค้นผลิตภัณฑ์ใหม่ออกมาทดแทน ปรากฏว่าได้ผลงานที่ทำหน้าที่เหมือนตู้บัพแต่มีราคาเพียงแค่ ๒๐๐ ดอลลาร์สหรัฐ ส่งผลทำให้ครอบครัวที่รอดตายจากการเกิดมีสูงชันขึ้นอย่างน่าพอใจ ที่สำคัญบริษัทท้องถิ่นสามารถพัฒนาผลิตภัณฑ์ต่อยอดสำหรับคนจนได้อีกมาก เป็นการร่วมมือระหว่างกันแบบเพิ่มพลังระหว่างกันที่ดี

๔. การขึ้นนำในการ Creating Community Engagement : CCE

ผู้นำควรให้ความสำคัญกับการช่วยเหลือสังคมในลักษณะที่ให้โอกาสชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา บริษัท DSM จากประเทศเนเธอร์แลนด์ บริษัทที่ผลิตสารอาหารตั้งต้นคุณภาพสูงสำหรับมนุษย์และสัตว์ มอบความรู้และโอกาสคืนกลับให้สังคมที่องค์กรใช้ในการผลิตสารอาหาร เป็นการให้ความรู้ผ่านการสร้างโรงเรียน การสร้างเสริมสุขภาพ และพลาสมาฯ รวมทั้งการใช้พลังงานอย่างถูกวิธีแก่คนด้อยโอกาส คนจนเพื่อจะได้เป็นประชาชนที่มีคุณภาพของโลกต่อไป

๕. การขึ้นนำในการ Creating Eco-System : CES

ผู้นำควรขึ้นนำองค์กรให้ใส่ใจกับการใช้พลังงานและสิ่งแวดล้อม Broad Group ของประเทศจีนเป็นตัวอย่างที่สำคัญในการรู้คุณค่าของทรัพยากรที่ใช้แล้วหมดไป บริษัทได้ออกแบบเทคโนโลยีการสร้างตึกสูง โดยใช้ระยะเวลาสั้นมาก กล่าวคือ สามารถสร้างตึกสูง ๔๐ ชั้นในเวลาไม่ถึง ๖๐ วัน และเป็นตึกประหยัดพลังงานที่สามารถทนแรงแผ่นดินไหวได้สูงมาก

๖. การขึ้นนำในการ Creating Supply-chain Accountability : CSA

ผู้นำควรสร้างการพัฒนาของตนเองและบริษัทในเครือข่ายไปพร้อมกัน เพื่อสร้างความเข้มแข็ง บริษัทยูนิลีเวอร์ ไม่ได้มองตัวเองเป็นจุดศูนย์กลาง แต่มองภาพรวมของอุตสาหกรรมในเครือข่ายของตัวเอง ส่งผลทำให้การสร้างความสามารถในการแข่งขันของบริษัทโดดเด่นมาก ที่สำคัญเป็นความร่วมมือตั้งแต่แรงงาน ชาวไร่ เจ้าของโรงงานอบชา รถส่งของ เป็นต้น จนถึงมือผู้บริโภค ซึ่งบริษัททั้งหมดอยู่ในเครือข่ายของบริษัทยูนิลีเวอร์ ทั้งสิ้น

กล่าวโดยสรุปว่า ทั้งหมดเป็นบทบาทและหน้าที่ที่ผู้นำธุรกิจควรดำเนินการเพื่อสร้างการเติบโตที่ยั่งยืน และแน่นอนว่าบทบาทและหน้าที่นี้ไม่ได้จำกัดเฉพาะผู้นำธุรกิจ ผู้นำทุกคนควรตระหนักเช่นกันจึงจะสร้างประเทศไทยของเราให้มีความสามารถในการแข่งขันทัดเทียมนานาประเทศได้

๑ วันพุธที่ ๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๗

ศ. ดร.สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ ภาคีสมาชิก บรรยายเรื่อง **การย้อนทบทวนการ**

ประกันการศึกษาดำเนินการตามตรา ๔๗ ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๓ ความโดยสรุปว่า ในปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่าการศึกษามีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และการพัฒนาประเทศ รวมทั้งสังคมโลกให้มีความก้าวหน้าพัฒนา และเกิดสันติสุข มั่นคงสถาพร การศึกษา หมายความว่า กระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึกการอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรคร์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อื่นที่เกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคม การเรียนรู้ และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตลอดชีวิตการศึกษาซึ่งเป็นการพัฒนาคนเพื่อให้คนพัฒนาชาติบ้านเมืองและประชาคมโลกนั่นเอง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ : ๒๕๔๕)

ความสำคัญของการศึกษาและคุณภาพการศึกษา การศึกษามีผลกระทบต่อเศรษฐกิจหรือรายได้ระดับบุคคล เป็นที่ทราบกันดีว่าผู้สำเร็จการศึกษาในระดับสูงโดยเฉลี่ยจะได้รับค่าจ้างในอัตราที่สูงกว่า โอกาสในการว่างงานมีน้อยกว่า และได้ทำงานในอาชีพที่ค่อนข้างได้รับการยอมรับในสังคมมากกว่าผู้ที่ไม่มีการศึกษาหรือสำเร็จการศึกษาในระดับต่ำ สำหรับประเทศไทยพบว่า อัตราผลตอบแทนทางการศึกษาของทุกระดับชั้นมีค่าเป็นบวก แสดงว่าการศึกษาที่สูงขึ้นส่งผลให้ค่าจ้างแรงงานได้รับเพิ่มสูงขึ้น ดังนั้น

ในการปฏิรูปการศึกษาของประเทศต่าง ๆ รวมทั้งประเทศไทย จึงมุ่งเน้นการจัดการศึกษาโดยยึดมาตรฐานการศึกษาเป็นหลัก

การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง ระบบและกลไกที่สถานศึกษา กำหนดขึ้นเพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมั่นใจว่า สถานศึกษาบริหารและจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและได้มาตรฐาน รวมถึงวิธีการและแนวทางปฏิบัติต่าง ๆ ที่สถานศึกษาดำเนินการ เพื่อให้บรรลุผลลัพธ์ที่มุ่งหวังและสนองความต้องการของผู้เรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ตลอดจนบรรลุมาตรฐานการศึกษาที่ใช้เป็นเกณฑ์การประเมินผลและเป็นไปตามเงื่อนไขของกฎหมายการศึกษาแห่งชาติ

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔๗ ให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วยระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน และระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายนอก

ระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง และมาตรา ๔๘ ให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษา จัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และถือว่าการประกันคุณภาพภายใน เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

จากผลการศึกษาปรากฏว่า การดำเนินงานด้านมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษาในรอบ ๒ ทศวรรษ (พ.ศ. ๒๕๓๗-๒๕๕๗) พบว่า การดำเนินการมิได้เป็นไปตามลำดับขั้นตอน ไม่ปรากฏเจ้าภาพดำเนินการตามมาตรา ๔๗ ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งถือเป็นหัวใจของหมวด ๖ ว่าด้วยมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อให้ระบบและกลไกการประกันคุณภาพการศึกษา เกิดสัมฤทธิ์ผลในการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาตามเจตนารมณ์ของกฎหมายการศึกษาแห่งชาติ ในรอบการประกันคุณภาพภายนอกระยะที่ ๔ จึงต้องเร่งรัดดำเนินการดังนี้

๑. ให้สภาการศึกษา ไม่เพียงแต่ทำหน้าที่พัฒนาและนำเสนอมาตรฐานการศึกษาของชาติ รวมทั้งการประเมินการจัดการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ สภาการศึกษาพึงเป็นเจ้าภาพในการขับเคลื่อนดำเนินการระบบการประกันคุณภาพการศึกษาตามมาตรา ๔๗

๒. หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษา พึงศึกษาทบทวนวาระระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา มีการดำเนินการตามมาตรา ๔๘ มีความสอดคล้องกับมาตรา ๔๗ และกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และการประกันคุณภาพการศึกษามากน้อยเพียงใด

๓. การดำเนินงานที่ผ่านมาของการประเมินคุณภาพภายนอก ยังไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการประกันคุณภาพภายนอกตามนิยามในมาตรา ๔ ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติที่มุ่งให้การประเมินคุณภาพภายนอก เป็นการประกันคุณภาพ และให้มีการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานของสถานศึกษา

๔. จากการศึกษาพบว่า มีปัญหาในการกำหนดนิยามความหมายของระบบการประกันคุณภาพการศึกษาตามมาตรา ๔๗ สภาศึกษาน่าจะเสนอให้มีการปรับปรุงและเพิ่มเติมนิยามสำคัญเกี่ยวกับระบบการประกันคุณภาพการศึกษาในมาตรา ๔ ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ โดยนิยาม “ระบบการประกันคุณภาพภายใน” แทน “การประกันคุณภาพภายใน” ให้มีความหมายครบถ้วนที่เป็นระบบการประกันคุณภาพภายในเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา ซึ่งต้องประกอบด้วย การพัฒนาคุณภาพ การติดตามคุณภาพ และการประเมินคุณภาพ มิใช่เน้นแต่การประกันคุณภาพภายใน ที่หมายถึงการประเมินผลและการติดตามตรวจสอบเท่านั้น และนิยาม “ระบบการประกันคุณภาพภายนอก” แทน “การประกันคุณภาพภายนอก” โดยเน้นย้ำว่า ระบบการประกันคุณภาพภายนอก ต้องประกอบด้วย การประเมินคุณภาพภายนอก และการติดตามตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานของสถานศึกษา อีกทั้งควรมีนิยาม “คุณภาพการศึกษา” ซึ่งการปรับปรุงนิยามดังกล่าวจะนำไปสู่การปรับปรุงกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

สำนักวิทยาศาสตร์

๑ วันพุธที่ ๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๗

ศ. ดร.สันตติ โรจนสุนทร ราชบัณฑิต บรรยายเรื่อง **เมื่อวันเฉลิมพระชนมพรรษา ๕ ธันวาคม เป็นวันดินโลก** ความโดยสรุปว่า ในที่สุดเราก็ได้วันที่ ๕ ธันวาคม เป็นวันดินโลกอย่างสมบูรณ์ นักวิทยาศาสตร์ทางดินจะได้มีการฉลองกันทั่วโลกเป็นการถาวร เริ่มด้วยการเข้าเฝ้าเพื่อทูลเกล้าฯ ถวายรางวัล “นักวิทยาศาสตร์ดินเพื่อ

มนุษยธรรม” “Humanitarian Soil Scientist” เมื่อวันที่ ๑๖ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๕ ณ โรงพยาบาลศิริราช และในโอกาสเข้าเฝ้าฯ นั้น ได้ขอวันที่ ๕ ธันวาคม ของทุกปี ให้เป็นวันดินโลกด้วย

องค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ หรือ FAO รับเรื่องต่อ โดยจัดงานฉลองที่โรม และนำเข้ากรรมการ FAO เพื่อนำเรื่องส่งต่อไป เข้าลัมซซา สหประชาชาติที่กรุงนิวยอร์ก ในที่สุดจากผลของการประชุมใหญ่ ครั้งที่ ๖๘ เมื่อวันที่ ๖ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๖ ได้ประกาศให้วันที่ ๕ ธันวาคม ของทุกปี เป็นวันดินโลก และกำหนดให้ปี ๒๕๕๘ เป็นปีดินสากลอีกด้วย

เรื่องนี้ใช้เวลากว่า ๑๐ ปี ในการประชุมดินโลก ๒ ครั้ง ซึ่งทาง International Union of Soil Sciences หรือ IUSS มีความเห็นเป็นเอกฉันท์ ในเรื่องของวันที่ ๕ ธันวาคม เป็นวันดินโลก (ที่อเมริกาและออสเตรเลีย รวมเป็น ๘ ปี) สำหรับเมืองไทยผู้บรรยายได้นำเรื่องเสนอกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณา แต่ทางทำเนียบของคมนตรีขอร้องไม่ให้ในวันที่ ๕ ธันวาคม เรื่องจึงชะงักไป จนกระทั่งผู้บรรยายได้นำผู้แทนของ IUSS ขอเข้าเฝ้าฯ เมื่อวันที่ ๑๖ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๕ เรื่องนี้จึงสำเร็จ ยังความปลาบปลื้มแก่พสกนิกรของประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักวิทยาศาสตร์ทางดินของประเทศไทย

ศ. นพ.ยง ภู่วรรณ ภาควิชาศัลยกรรม บรรยายเรื่อง **ระบบการตรวจบทความของวารสารโดยผู้เชี่ยวชาญ (peer review)** ความโดยสรุปว่า ผลงานวิจัยสร้างองค์ความรู้ใหม่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและมีจำนวนมาก ดังจะเห็นได้จากข้อมูลของวารสารที่เผยแพร่เฉพาะฐานข้อมูล PubMed มากกว่าล้านเรื่องต่อปี และยังมีวารสารวิชาการในฐานข้อมูลอื่น ๆ อีกเป็นจำนวนมากหลายเท่า วารสารเกิดใหม่มีเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะวารสารที่ผู้อ่านสามารถเข้าถึงได้ตลอด (open access) เฉพาะบนฐานข้อมูลของ DOAJ (Directory of Open Access Journals) มีถึง ๙,๘๐๔ รายการ (ข้อมูลวันที่ ๒๒ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๗) แสดงให้เห็นว่า การลงพิมพ์ในวารสาร ถ้าจำเป็นต้องใช้ผู้ตรวจสอบบทความก่อนลงตีพิมพ์ ในแต่ละปีจำเป็นจะต้องมีผู้ตรวจสอบนับเป็นสิบ ๆ ล้านครั้ง ทั้งนี้เพราะใน ๑ บทความจำเป็นจะต้องใช้ผู้ตรวจสอบ ๓-๓๓ คน และบทความที่ตีลงจริงขึ้นอยู่กับวารสารว่าจะปฏิเสธบทความนั้นมากน้อยแค่ไหน มีวารสารจำนวนมากตอบรับลงพิมพ์ไม่ถึงร้อยละ ๓๐ ของบทความที่ส่งมาให้พิจารณา จากปัญหาดังกล่าวจะเป็นปัญหาในระบบการตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญโดยเฉพาะปริมาณงานในอนาคตอย่างแน่นอน เมื่อเร็ว ๆ นี้มีบทความลงพิมพ์ในวารสาร Science เดือนตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๖ ผู้พิมพ์ได้สร้างบทความปลอมโดยใช้คอมพิวเตอร์ เช่น กำหนดให้สมุนไพรรักษาโรค บี ได้ผลดีและเปลี่ยนชื่อสมุนไพรรักษาโรคไปหลายชนิด รวมทั้งสร้างบทความปลอมทางด้านวิศวกรรมศาสตร์ คณิตศาสตร์ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการสร้างในการสร้างบทความปลอมขึ้นมาจำนวน ๓๖๐ บทความ และใช้ชื่อผู้พิมพ์และสถานที่อยู่ปลอมมาจากประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ส่งไปยังวารสารที่ใหญ่เป็น open access ผลปรากฏว่ามีบทความถึงร้อยละ ๖๐ ได้รับตอบรับให้ลงพิมพ์ ทั้ง ๆ ที่บทความดังกล่าวใช้ความรู้ของเด็กมัธยมปลาย ก็สามารถประเมินได้ว่าข้อมูลบางอย่างไม่ถูกต้อง แสดงให้เห็นว่าระบบการตรวจบทความโดยผู้เชี่ยวชาญได้มีการละเลย หรือไม่ได้มีการตรวจสอบบทความนั้น ๆ และตอบรับให้ลงพิมพ์ได้เลยทั้ง ๆ ที่เป็นวารสารนานาชาติ หลายวารสารเป็นที่รู้จักกัน และส่วนใหญ่วารสารจะมุ่งทางการค้า โดยคิดอัตราค่า article processing charge (APC) แสดงให้เห็นว่าน่าจะได้มีการพิจารณาถึงการตรวจสอบบทความก่อนลงพิมพ์โดยผู้เชี่ยวชาญที่เรียกว่าระบบ peer review ว่ามีความสมบูรณ์แบบแค่ไหนในอนาคตระบบการตรวจบทความน่าจะแบ่งได้เป็น ๒ กลุ่ม กลุ่มแรกคือ การตรวจสอบบทความโดยผู้เชี่ยวชาญก่อนพิจารณาถึงพิมพ์เผยแพร่ และกลุ่มที่ ๒ จะเป็นการตรวจสอบบทความหลังจากที่ตีพิมพ์เผยแพร่แล้ว ทั้งนี้ เพราะวารสารในอนาคตจะอยู่ในรูปอิเล็กทรอนิกส์ ผู้อ่านสามารถอภิปราย ตรวจสอบ วิเคราะห์ให้ความเห็นต่อบทความที่ได้เผยแพร่เหมือนการวิจารณ์ข่าวสารทางอินเทอร์เน็ต ถ้าในรูปดังกล่าวก็ไม่มีค่าจำเป็นที่จะต้องมีการ peer review ก่อนการพิจารณาถึงพิมพ์ การเปลี่ยนแปลงของโลกในอนาคตที่จะเข้าสู่ยุคดิจิทัล ทำให้กระบวนการต่าง ๆ ต้องมีการเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมไปตามยุคสมัย

๑ วันพุธที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๗

ศ. เกียรติคุณ ญะริญ จงรักษ์ ภาควิชาศัลยกรรม บรรยายเรื่อง **ฟันกร่อนจากกรด** ความโดยสรุปว่า ฟันกร่อน (tooth erosion) หมายถึง การสูญเสียเนื้อฟันในช่องปากจากสารเคมี ซึ่งไม่เกี่ยวกับการสูญเสียเนื้อฟันจากแบคทีเรีย สารเคมีที่มีความ

เกี่ยวข้องอย่างมากกับการสูญเสียเนื้อฟัน คือ กรด

ช่องปากได้รับกรดจากภายนอกและภายในร่างกาย ได้รับกรดจากสิ่งแวดล้อมภายนอก เช่น จากอาหารที่มีรสเปรี้ยว จากเครื่องดื่มน้ำผลไม้ที่มีรสเปรี้ยว เครื่องดื่มบำรุงกำลัง หรือเครื่องดื่มที่มีคาร์บอนเนต หรือจากยาบางชนิด เช่น วิตามินซีชนิดเคี้ยว ส่วนการได้รับกรดจากภายในร่างกาย เกิดขึ้นจากกรดในกระเพาะไหลย้อนขึ้นมาในช่องปาก จากการเรอ การสำรอกอาหาร จากโรคบางชนิด เช่น anorexia nervosa หรือจากโรคกรดไหลย้อน

โรคกรดไหลย้อน มีชื่อเต็มเรียกว่า gastroesophageal reflux disease หรือเรียกย่อ ๆ ว่า GERD มีอุบัติการณ์ค่อนข้างสูงในต่างประเทศ คือประมาณร้อยละ ๕๐-๖๐ ส่วนในประเทศไทยพบมีประมาณร้อยละ ๑๐ เพิ่มขึ้นจากเมื่อ ๕ ปีก่อนถึงร้อยละ ๕๐

โรคกรดไหลย้อน หมายถึง ภาวะที่มีน้ำย่อยในกระเพาะอาหารซึ่งมีฤทธิ์เป็นกรดไหลย้อนขึ้นไปในหลอดอาหาร หรือช่องปาก ส่งผลให้มีอาการระคายบริเวณลำคอและหลอดอาหาร ผู้ป่วยจะรู้สึกแสบในช่องอกบริเวณทรวงอก หรือจุกเสียดบริเวณใต้ลิ้นปี่ รวมทั้งมีอาการท้องอืดท้องเฟ้อร่วมด้วย คล้าย ๆ กับอาการของโรคกระเพาะอาหาร สาเหตุหลักของโรคนี้เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการทำหน้าที่ของหูรูดหลอดอาหารส่วนล่าง เช่น มีการคลายตัวของหูรูดหลอดอาหารส่วนล่าง โดยที่ไม่มีกรกลืน หรือความดันของหูรูดของหลอดอาหารส่วนล่างลดลง ไม่สามารถต้านแรงดันในช่องท้องและการบีบตัวของกระเพาะอาหารได้ กรดที่ไหลย้อนเข้าสู่ช่องปากทำให้สภาพช่องปากมีความเป็นกรดมากเกินไป ป่วยเข้าก็มีผลให้เคลือบฟันและเนื้อฟันละลาย (เคลือบฟันและเนื้อฟันเริ่มละลายเมื่อ pH 5.5 หรือต่ำกว่า แต่กรดจากกระเพาะมี pH 2) สภาพเช่นนี้ในระยะแรกจะไม่มีอาการ แต่นานเข้าฟันกร่อนมากขึ้น โดยเฉพาะฟันหน้าบน ฟันเปลี่ยนเป็นสีเหลืองเข้มขึ้น อาจมีรอยร้าว เสียว ผุ เนื้อฟันด้านสบกัดกร่อนเป็นรอยหว่า อาจทะเลาะประสาฟัน เรียกรกระบวนการเหล่านี้ว่าเป็นฟันกร่อนเนื่องจากโรคกรดไหลย้อน ซึ่งรักษาได้ด้วยการบูรณะฟันและควบคุมโรคกรดไหลย้อนไปพร้อมกัน อย่างไรก็ตาม การป้องกันไม่ให้ฟันกร่อนจะเป็นการดีกว่าหากผู้ป่วยจะได้รับคำแนะนำที่ถูกต้อง

การตรวจพบการกร่อนของฟัน อาจนำไปสู่การตรวจพบโรคกรดไหลย้อน และในทางกลับกันผู้ป่วยโรคกรดไหลย้อนก็ควรได้รับการแนะนำ ไม่เพียงการปฏิบัติตนให้ลดอาการกรดไหลย้อนเท่านั้น แต่ให้ตระหนักถึงผลกระทบต่อฟัน รวมทั้งรู้จักการป้องกันและวิธีการแก้ไขด้วย

ศ. ดร.สิริวัฒน์ วงษ์ศิริ *ภาควิชาชีววิทยา* บรรยายเรื่อง **หายนะที่เลวร้ายของผึ้งจากโรค CCD** ความโดยสรุปว่า โรค Colony Collapse Disorder (CCD) หรือโรคตายทั้งรัง เป็นโรคที่ทำให้ผึ้งพันธุ์ (*Apis mellifera*) ล้มตายเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะในสหรัฐอเมริกาประเทศสหรัฐอเมริกาประสบปัญหาเรื่องโรค CCD ในผึ้งถึงร้อยละ ๔๓ อะไรเป็นสาเหตุที่ทำให้ผึ้งตาย สารเคมีกำจัดศัตรูพืชชนิดใหม่ที่มีชื่อว่า neonicotinoids อาจเป็นอันตรายต่อผึ้งทั้ง ๆ ที่ในอดีตสารนี้ได้ชื่อว่าเป็นสารสังเคราะห์ที่มีการใช้ในระดับที่ปลอดภัย ในช่วงแรกที่เกิดโรค CCD นักวิทยาศาสตร์คาดว่ากำจัดไรวาร์วีซึ่งเป็นศัตรูของผึ้งอาจเป็นสาเหตุหนึ่งของการเกิดโรค CCD แต่เมื่อมีการใช้สารชีวภาพซึ่งไม่ก่อให้เกิดอันตรายกับผึ้งในการกำจัดไรวาร์วีแล้ว ยังคงพบการกระจายของโรค CCD ในผึ้งมากขึ้นไปอีก ในปัจจุบันการเกษตรปลูกพืชเป็นพืชเศรษฐกิจเชิงเดี่ยว เช่น ข้าวสาลี ข้าวโพด ซึ่งพืชเหล่านี้จะผลิตเกสรปนเปื้อนสารเคมีให้ผึ้ง ทำให้ผึ้งถึงความตาย ถ้าเราไม่ทำอะไรบางอย่างอาจจะไม่มีผึ้งเพียงพอต่อการผสมเกสรสำหรับพืชเศรษฐกิจที่มีความสำคัญ ยิ่งไปกว่านั้นในแต่ละปีผึ้งที่ตามมามีสิ่งมีชีวิตสูญพันธุ์ไปถึง ๑๐๐,๐๐๐ ชนิด และหนึ่งในนั้นอาจจะเป็นผึ้งที่จะสูญพันธุ์อย่างถาวรไปจากโลกใบนี้ด้วย

ศ. กิตติคุณ ดร. นพ.สมชัย บวรกิตติ *ราชบัณฑิต* ร่วมกับ **ดร.จรัสพร เฉลิมเตียรณ** *สำนักการเงินการคลังอาเซียน กระทรวงการคลัง* บรรยายเรื่อง **ภาวะโลกร้อนกับผลกระทบต่อเศรษฐกิจโลก** ความโดยสรุปว่า ภาวะโลกร้อนเป็นปัญหาต่อมนุษยโลกในแง่มุมต่าง ๆ ผลกระทบด้านเศรษฐกิจเป็นองค์รวมของผลร้ายจากภาวะโลกร้อน เพื่อช่วยในการทำความเข้าใจต่อผลกระทบทางเศรษฐกิจที่เกิดจากภาวะโลกร้อน ควรมีการวิเคราะห์ช่องทางที่ภาวะโลกร้อนมีผลกระทบต่อเศรษฐกิจได้อย่างไรบ้าง ซึ่งอาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า ผลกระทบทางเศรษฐกิจอาจแบ่งเป็น ๒ ประเภท ได้แก่ ผลกระทบที่เกิดจากความเสียหายด้านต่าง ๆ และผลกระทบที่เกิดจากค่าใช้จ่ายในการป้องกันความเสียหายและยับยั้งการเกิดโลกร้อนในอนาคต ทั้งนี้ผลกระทบที่เกิดจากความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นจะมีมูลค่าสูงกว่าการใช้จ่ายในการป้องกัน อย่างไรก็ตาม มีข้อสังเกตว่าในช่วงแรกอุณหภูมิโลกที่เพิ่มสูงขึ้นอาจเป็นผลดีต่อเศรษฐกิจ เช่น ช่วยให้

ปริมาณผลผลิตทางการเกษตรเพิ่มขึ้นบ้าง แต่ในระยะยาว ความเสียหายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากภาวะโลกร้อนจะทำให้เศรษฐกิจโดยรวมชะลอตัว

สำนักศิลปกรรม

๑๖ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๗

ศ.วิบูลย์ ลี้สุวรรณ *ราชบัณฑิต* บรรยายเรื่อง **พินิจกามกิลป์** ความโดยสรุปว่า กามกิลป์เป็นคำที่มาจากศิลปะตะวันตก erotic art ซึ่งมีรูปแบบและเนื้อหาแสดงการร่วมเพศ ในประเทศอินเดียมีผลงานศิลปะลักษณะนี้ที่สำคัญคือ ประติมากรรมคิลปาจารย์ที่เทวาลัยขุรโท (Khajuraho) รัฐมัธยประเทศ ระหว่าง ค.ศ. ๙๕๐-๑๐๕๐ ประกอบด้วยเทวาลัย ๔๕ หลัง ปัจจุบันเหลือเพียง ๒๒ หลัง กามกิลป์ที่เทวาลัยขุรโทเป็นไปตามแนวคิดของลัทธิตันตระผสมกับลัทธิไสยเวทย์และไสยเวทย์ในศาสนาพราหมณ์ แสดงความสัมพันธ์ระหว่างชายและหญิงที่เป็นเอกภาพ ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับจักรวาล เข้าสู่ความเป็นสากลเรื่องอาดมันและปรมาดมัน ตามคัมภีร์กาลามสูตร โดยเพิ่มแนวคิดเรื่องความสมบูรณ์แบบ (perfection) ความประสานกลมกลืน (harmony) ของเรือนร่างมนุษย์ รูปสลักกามกิลป์ที่เทวาลัยขุรโทแสดงให้เห็นการบรรลุความสำเร็จสูงสุดของชาวอินเดียในพุทธศตวรรษที่ ๕-๖

ชาวอินเดียให้ความสำคัญเรื่องกามารมณ์มานานกว่า ๓๐๐๐ ปี ในศาสนาพราหมณ์เรียกความต้องการทางเพศว่า *กาม* หรือ *กามะ* (Kama) เช่นเดียวกับกาม ในภาษาไทย ชาวอินเดียพยายามแสวงหาแนวทางแห่งความพึงใจในกามเรื่อยมา จนมีผู้คิดประดิษฐ์ท่าทางการร่วมเพศอย่างพึงพอใจเป็นสูตร เรียกว่า *กามสูตร* (Kamasutra) ซึ่งเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์

คัมภีร์กามสูตร (The Kama Sutra) ที่สำคัญเขียนเป็นภาษาสันสกฤตชื่อ “วาทสยยาน กามสูตร” ว่าด้วยการศึกษาเรื่องเพศและพฤติกรรมทางเพศของมนุษย์ เขียนโดย วาทสยยาน ซึ่งยอมรับกันว่าเป็นมาตรฐานการแสดงความรักและความพึงพอใจทางเพศชั้นสูง แสดงท่าทางการร่วมเพศไว้ ๖๔ ท่า เรียกว่า ศิลปะทั้ง ๖๔ ท่า วาทสยยานเชื่อว่ากามสูตรไม่ใช่สิ่งผิดหรือลามกอนาจาร เพราะไม่ผิดศีลธรรม เป็นความพึงพอใจในกามารมณ์ (sensual or sexual pleasure) แนวคิดนี้จักรกรได้แสดงออกเป็นภาพจิตรกรรมในรูปแบบต่าง ๆ กัน

ในประเทศจีนมีกามกิลป์ปรากฏในสมัยราชวงศ์หมิง (Ming Dynasty) ราวปลายคริสต์ศตวรรษที่ ๑๗ เป็นภาพที่เสนอความงามของสตรีเพศทั้งสามวัยและสตรีในราชสำนักมากกว่าเรื่องเพศ ต่อมาจึงคลี่คลายเป็นภาพกามกิลป์ ภาพจิตรกรรมกามกิลป์ของจีนเป็นแบบจิตรกรรมตะวันออก คือ ระบายสีเรียบ ๆ แสดงรูปทรงด้วยเส้นรอบนอก มีทั้งที่เขียนบนผ้าและเขียนบนผ้าไหม มักมีขนาดเล็ก

ประเทศญี่ปุ่นมีงานกามกิลป์โดดเด่น โดยเฉพาะภาพพิมพ์ที่นำเสนอชีวิตของเกอิชา นักแสดง ชาวเมือง ที่มีลักษณะเป็นการยั่วชวนทางเพศ เรียก *ชุนงะ* (shunga) ส่วนมากเป็นภาพพิมพ์แกะไม้ ภาพลักษณะนี้มักเป็นภาพชีวิตในราชสำนักที่มีแต่ความรื่นรมย์ในกามารมณ์

ภาพพิมพ์ญี่ปุ่นอีกประเภทหนึ่งที่แสดงการร่วมเพศอย่างโจ่งแจ้งหรือเห็นเรือนร่างบางส่วนของสตรี จนถึงกัจจวัตรประจำวัน เช่น อาบน้ำ สระผม แต่งหน้า เรียก *อะบุเนะ-เอะ* (Abuna-e) เป็นภาพพิมพ์สี สร้างขึ้นราว ค.ศ. ๑๗๗๒ หลังจากนั้นถูกห้ามเผยแพร่ไประยะหนึ่ง แต่กลับได้รับความนิยมอีกครั้งในคริสต์ศตวรรษที่ ๑๘

ในประเทศไทยพบภาพกามกิลป์แทรกอยู่ในงานจิตรกรรมฝาผนัง เป็นการแสดงอารมณ์ขันของศิลปินมากกว่าแสดงการร่วมเพศชัดเจน เช่น ภาพมารที่เสียดผ้าหลุดเห็นเรือนร่างและอวัยวะ ภาพการสังวาสกันของสัตว์ หรือเป็นเพียงการเกี่ยวพาราสีกันตัวอย่างเช่น จิตรกรรมฝาผนังโอบถั่ววัดขุมภูเวก อำเภอเมืองฯ จังหวัดนนทบุรี เป็นศิลปะอยุธยา สกุลช่างนนทบุรี จิตรกรรมฝาผนังวัดมณีนิมมาวาส อำเภอเมืองฯ จังหวัดสงขลา จิตรกรรมฝาผนังพระอุโบสถวัดภูมินทร์ อำเภอเมืองฯ จังหวัดน่าน

ศ. ดร.สมคิด มานวงศ์ *ราชบัณฑิต* บรรยายเรื่อง **ก [อ] ข [อ] มาจากไหน From whence came k [ɔ] kh [ɔ] ?** ความโดยสรุปว่า พยัญชนะภาษาไทยรับมาจากพยัญชนะภาษาบาลีสันสกฤต ประกอบกับสร้างอักษรเพิ่มอีก เช่น ช ฆ ด รวมทั้งหมดเป็น ๔๔ ตัว จากข้อมูลปรากฏในหนังสือแบบเรียน ก ไก่ ข ไข่ และพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พบว่าการออกเสียงพยัญชนะไทยเป็นเสียง [อ] ซึ่งแตกต่างจากการออกเสียงพยัญชนะภาษาบาลีสันสกฤตที่ออกเสียงเป็น [อะ] จึงเกิดข้อสงสัยว่าเหตุใดจึงออกเสียงพยัญชนะไทยเป็นเสียง [อ] และจากการศึกษาพบว่าในภาษาเบงกอลซึ่งเป็นภาษาที่มีอิทธิพลต่อภาษาสันสกฤตออกเสียงพยัญชนะเป็นเสียง [อ]

ทั้งนี้ ผู้บรรยายได้ตั้งข้อสันนิษฐานว่า บาลีสันสกฤตที่ใช้ในภาษาไทยได้รับอิทธิพลทั้งโดยตรงและโดยอ้อมจากภาษาเบงกอลี ผ่านทางบัณฑิตยสถานชาวเบงกอลีอพยพ ซึ่งเป็นผู้รู้ภาษาเบงกอลี สันสกฤต และบาลี เช่น มหาฤษี สวามี สัตยনারายณ์ ตรีปาส์ ปราชญ์จากเบงกอล อดีตอาจารย์สันสกฤตของมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย รวมทั้งพบหลักฐานในนิยายเบงกอลีของเสฐียรโกเศศและนาคะประทีปด้วย และน่าจะมาพร้อมกับศาสนาฮินดูนิกายไวษณะ ดังเห็นจากพระปรมาภิไธยของพระมหากษัตริย์สมัยอยุธยา อิทธิพลนี้อาจผ่านเข้ามาทางวัฒนธรรมของชนชาติใกล้เคียง (โดยเฉพาะมอญ พม่า และขอม) ก่อนเข้ามาสู่กระแสวัฒนธรรมไทย

ข้อมูลเกี่ยวกับเบงกอลและภาษาเบงกอลี

เบงกอล (Bengal) เป็นชื่อแคว้นซึ่งเดิมอยู่ในอินเดีย ต่อมาเมื่ออินเดียได้รับเอกราช ได้แยกประเทศออกเป็นอินเดียกับปากีสถาน โดยเบงกอลตะวันตกยังอยู่ในอินเดีย ส่วนเบงกอลตะวันออกรวมอยู่ในปากีสถาน ซึ่งภายหลังเรียกว่า ปากีสถานตะวันออก และเมื่อปากีสถานตะวันออกได้รับเอกราช ได้แยกประเทศออกมาแล้วตั้งชื่อใหม่ว่า “บังกลาเทศ” (Bangladesh) ทั้งนี้ มีการตั้งข้อสันนิษฐานว่า ชื่อ Bengal อาจมาจากชื่อชนเผ่า Bang ซึ่งพูดภาษาตระกูลดราวิด (Dravidian) หรืออาจมาจากชื่อแคว้น Vaṅga (วังคะ) ซึ่งในภาษาสันสกฤตเมื่อเกิดการกลายเสียง v > b จึงเรียกเป็น Baṅga (พังคะ) ต่อมาเติม la บังคับเข้าไปเป็น Bangala นอกจากนี้ ในบันทึก Marco Polo ค.ศ. ๑๒๙๕ เรียกเบงกอลว่า Baṅgala และต่อมาในบันทึก Vasco da Gama ค.ศ. ๑๔๙๘ เรียกเบงกอลว่า Beṅgala ซึ่งมีการกลายเสียง a > e แล้ว จึงเป็นที่มาของ Bengal ในปัจจุบัน

ภาษา Bengali (เบงกอลี) เป็นภาษาอินโดอารยันยุคกลาง ซึ่งมีวิวัฒนาการที่เกี่ยวข้องกับภาษาปรากฤตหรือภาษาพื้นเมืองที่ใช้เป็นภาษาพูดซึ่งรวมถึงภาษาบาลีด้วย ภาษาเบงกอลีหรือเรียกตามเจ้าของภาษาว่า บางลา (Bangla) ชื่อเรียกพยางค์เบงกอลีประสมสระ [o] ซึ่งชื่อพยางค์ไทยก็เช่นเดียวกัน แม้กระทั่งตัวเขียนบางตัวมีลักษณะคล้ายคลึงกัน

นอกจากนี้ เสียงสระอะในภาษาสันสกฤตมีการกลายเสียงเป็นเสียงสระอื่น ๆ ในภาษาเบงกอลี ดังนี้

- กลายเป็นเสียง เออะ/ออ น่าจะเป็นที่มาของการอ่านออกเสียงคำที่รับมาจากบาลีสันสกฤตบางคำในภาษาไทย เช่น ธรณี อ่านว่า ทอ-ระ-ณี คำที่ประสมด้วย a + r [อะ + รั] เมื่อลงท้ายคำออกเสียงเป็น [อ-ร] หรือ [อน] เช่น อาทร คร อร์ดี ซึ่งเหตุนี้เองที่ทำให้คนทั่วไปนิยมออกเสียงคำบาลีสันสกฤตเป็น ๒ แบบ ทั้ง อะ และ ออ เช่น กรณี อ่านว่า กะ-ระ-ณี หรือ กอ-ระ-ณี

- กลายเป็นเสียง โอะ/โอ เช่น มน หมายถึง ใจ ซึ่งเหมือนกันทั้งรูปคำ วิธีออกเสียง และความหมาย จึงทำให้คิดว่าน่าจะมามีอิทธิพลทางอ้อมต่อวิธีเขียนและวิธีออกเสียงแบบ “โอะ ลรูป” ในคำไทยที่ยืมจากบาลีสันสกฤต เช่น สนธยา มงคลวาร ฉะนั้น คนทั่วไปจึงนิยมออกเสียงคำที่มาจากภาษาบาลีสันสกฤตในบางพยางค์ที่มีสระอะประสมอยู่แต่ไม่ปรากฏรูปเป็น “โอะ ลรูป”

- ในภาษาเบงกอลีนิยมตัดเสียงสระอะท้ายคำ ซึ่งอาจมีอิทธิพลต่อวิธีการออกเสียงคำไทยที่มาจากภาษาบาลีสันสกฤตที่ตัดสระอะท้ายคำแล้วออกเสียงเป็นตัวสะกดแทน เช่น ยม

อย่างไรก็ดี ยังมีหลักฐานอื่น ๆ ที่สนับสนุนว่าการออกเสียงคำไทยที่รับมาจากภาษาบาลีสันสกฤตนั้นได้รับอิทธิพลมาจากภาษาเบงกอลี ดังนี้

- ว แผลงเป็น ฟ เช่น วิวิธ เป็น พิพิธ
- บ, ว กลายเป็น บ
- สระอะ กลายเป็นสระเอ เช่น ปญจ เป็น เบญจ
- เสียงอนุนาลิกะ (ṁ) ในภาษาเบงกอลีกับนิคิต (ṁ) ในภาษาบาลี ออกเสียงเป็น ง สะกด ไม่ใช่ ม สะกดอย่างในภาษาสันสกฤต
- ฤ ในคำยืมจากภาษาสันสกฤตเฉพาะคำที่ออกเสียงเป็น [ริ] ได้รับอิทธิพลจากภาษาเบงกอลี เช่น ฤทธิ์ ตฤณ ทฤษฏี
- เลข ๒ ในภาษาเบงกอลีซึ่งใช้เมื่อวางท้ายคำที่ต้องการซ้ำคำ ซึ่งอาจเป็นที่มาของการใช้เครื่องหมายยก เนื่องจากยกมากในภาษาไทยแปลรูปมาจากเลข ๒ ในภาษาไทยเช่นเดียวกัน

การศึกษาวิจัยภาษาดังกล่าวข้างต้นใช้วิธีการ ๕ ส คือ สังเกต (observe) สงสัย (question) สันนิษฐาน (hypothesize) สืบสอบ (investigate) สรุป

(conclude)

ผลพลอยได้จากการศึกษา

-วิธีใช้อักษร บ, ด, ก ในภาษาไทยที่นำมาวิเคราะห์ใหม่ โดยวิเคราะห์จากคำที่ประสมด้วยอักษรดังกล่าวที่เป็นคำไทย คำที่รับมาจากภาษาบาลีสันสกฤต และคำที่รับมาจากภาษาอังกฤษ/ยุโรป เช่น บ ในภาษาไทย อย่างบ้าน บ จากคำบาลีสันสกฤตอย่างบาน (ในคำว่า สุราบาน) มาจากคำว่า ปาน บ จากคำภาษาอังกฤษ อย่าง บารัน bam

-วิธีถอดอักษร (transliteration) อาจขัดหรือปนกับวิธีถ่ายเสียง (transcription) ในการเขียนชื่อเฉพาะและคำยืมจากภาษาอินเดียที่เขียนด้วยอักษรโรมันในภาษาอังกฤษ/ยุโรป เช่น Bangladesh > แบงกลาเทศ (เขียนแบบภาษาอังกฤษ) > บังกลาเทศ (แบบผสมกับภาษาไทย) Kashmir > แคชเมียร์ (เขียนแบบภาษาอังกฤษ) > กัศมีระ (ชื่อตามภาษาสันสกฤต)

๑ วันอังคารที่ ๔ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๗

ศ.ชวน เพชรแก้ว ภาควิชาศิลปการศึกษาศึกษา บรรยายเรื่อง **วรรณกรรมท้องถิ่นภาคใต้ :**

ตำนานสร้างโลกฉบับปาลาม ความโดยสรุปว่า วรรณกรรมท้องถิ่นภาคใต้ที่บันทึกลงในหนังสือชุด (หรือสมุดข่อย) เป็นหลักฐานสำคัญที่บ่งบอกถึงความเป็นท้องถิ่นระดับลึกอย่างหลากหลายและพิสดาร เป็นเครื่องประเทืองปัญญาและประเทืองอารมณ์ของผู้คนร่วมสมัยและผู้คนรุ่นหลัง

ตำนานสร้างโลกฉบับบ้านปาลามเป็นวรรณกรรมเรื่องหนึ่งที่น่าสนใจ มีเนื้อหาแปลกไปจากตำนานสร้างโลกฉบับอื่น ๆ พระอิศวรและพระอุมาตัวเอกของเรื่องเป็นองค์ปฐมของบรรดาสัตว์และพืชพันธุ์ที่มีขึ้นมาในโลก สร้างขึ้นจากเทวฤทธิ์และอิทธิปาฏิหาริย์ของเหล่าเทพยดาซึ่งมีพระอินทร์เป็นองค์ประธานในการชุบสรรคขึ้นมา จึงเป็นตำนานที่ค่อนข้างต่างจากคติคติอื่น เห็นถึงความเป็นอินทูลลัทธิศักดิ์ และความเป็นพุทธมหายาน ลัทธิตันตระ-วัชรยาน ตำนานเรื่องนี้ บันทึกในหนังสือปดขาว ขนาด ๑๒ x ๑๗ เซนติเมตร พบที่ตำบลช้างให้ตก อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ฉบับหนึ่ง อีกฉบับหนึ่ง ซึ่งมีเนื้อหาดูต่างกันพบที่บ้านทุ่งลัง อำเภอลองหอยโข่ง จังหวัดสงขลา ตำนานสร้างโลกฉบับบ้านปาลามไม่ปรากฏชื่อผู้แต่งและวันเดือนปีที่แต่ง เป็นหนังสือปดขาว สภาวัฒนธรรมตำบลในสวนกลางเล่มและหน้าปลายไปบ้าง เขียนบรรยายด้วยร้อยแก้ว มีร้อยกรองแทรกอยู่บ้าง ส่วนที่เป็นคาถาที่ใช้ในพิธีกรรมเขียนด้วยอักษรขอม เนื้อเรื่องของตำนานสร้างโลกฉบับบ้านปาลามแบ่งได้เป็น ๓ ส่วน ดังนี้

ส่วนต้น หลังจากขึ้นต้นด้วย “โนโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมุทฺทสฺส” แล้ว กล่าวถึงหญิงชายที่อ่านหรือเรียนตำนานฉบับนี้ว่าจะต้องปฏิบัติอย่างไรจึงจะเป็นมงคล ต่อจากนั้นก็กล่าวทำนองสาปแช่งผู้ที่ไม่เชื่อตำราอันนี้จะไม่ปฏิบัติให้ถูกต้อง ลำดับต่อไปกล่าวถึงการเก็บรักษาและการปฏิบัติต่อตำรา

ส่วนเนื้อเรื่อง เป็นการสร้างโลก กล่าวถึงพระอินทร์ พระพรหม พระเทวดาสหพันธุ พระชินาลพ พระปัจเจกโพธิ์ และเทวดา มาประชุมและพร้อมใจกันเนรมิตเทวบุตรคือ “พระบอริเมนสุน” ต่อจากนั้นพระบอริเมนสุนได้สร้างโลกโดยสร้างแผ่นดินพระมหาสมุทร พระอาทิตย์ พระจันทร์ พระพาย ปลาอานน แม่น้ำ ลำคลอง บาง ทำต้นไม้ เส้นหญ้า ตลอดจนสร้างพระอิศวรและพระอุมาขึ้น พระอิศวรและพระอุมาเป็นมนุษย์หญิงชายคู่แรกของโลก อยู่ด้วยกันนานถึง ๑๒ ปีเศษโดยไม่มีใครรู้จักในทางเพศ พระอินทร์จึงเสกผลทำให้กิน ทั้งสองจึงเกิดความกำหนดและมีลูกถึง ๑๒ คน ทั้ง ๑๒ คนได้แต่งงานกันเอง ลูกคนแรกแต่งงานกับน้องสาวคนถัดมา เมื่อทั้งสองสมสู่กันก็สิ้นใจตายไปเกิดเป็นต้นข้าวหรือแม่โพสพ เป็นอาหารเลี้ยงดูมนุษย์โลก ลูกของพระอิศวรและพระอุมาทั้ง ๑๒ คนต่างพูดจาคนละภาษา จึงเป็นที่มาของ ๑๒ ชาติ ๑๒ ภาษา และเป็นต้นเหตุแห่ง ๑๒ นักษัตร จากนั้นเหล่าเทวดาทั้งหลายได้เนรมิตให้เกิดวันเดือนปี ๓๖๕ วัน และ ๓๖๕ ตรีป ลูกของพระอิศวรและพระอุมาได้ให้กำเนิดบุตรหลานสืบต่อมาจนกลายเป็นพลโลกในปัจจุบัน

ส่วนท้าย กล่าวถึงการเกิดพิธีกรรมทั้งหลายอันเป็นปฐมแห่งคติความเชื่อและพิธีกรรมในเวลาต่อมา เช่น เรื่องการเกิด การแต่งงาน งานมงคลต่าง ๆ การตาย และการประกอบพิธีศพ การทำไร่นา ฯลฯ

จากเนื้อเรื่องดังกล่าว เมื่อเปรียบเทียบกับเรื่องการสร้างโลกจาก “คัมภีร์นารายณ์ ๒๐ ปาง” ที่เก็บรักษาไว้ที่สวนภาษาโบราณ หอสมุดแห่งชาติ กรมศิลปากรแล้วจะเห็นได้ว่า เนื้อเรื่องของ ๒ ตำนานมีรายละเอียดที่แตกต่างกัน แต่ต่างก็มีที่มาจากตำนานสร้างโลกของอินเดีย เพียงแต่ว่าตำนานสร้างโลกฉบับบ้านปาลาม ผู้แต่งได้ขยายความให้พิสดารมากยิ่งขึ้น

วรรณกรรมท้องถิ่นภาคใต้เรื่องตำนานสร้างโลกฉบับนี้เป็นศาสตร์ชาวบ้านที่ผู้แต่งหลอมรวมความรู้ที่รับอิทธิพลมาจากอินเดีย ผสมผสานกับพระพุทธศาสนา ความรู้ท้องถิ่น และจินตนาการของผู้แต่ง กลายเป็นทุนทรัพย์ทางวัฒนธรรมของสังคมที่ยอมรับและถือปฏิบัติ ซึ่งต่อมาพัฒนาเป็นประเพณี พิธีกรรม และคติความเชื่อของชาวภาคใต้จนถึงปัจจุบัน ผู้แต่งใช้ภูมิปัญญาทำให้ตำนานเรื่องนี้เป็นของขลังน่าศรัทธา เป็นอภายให้เห็นความสำคัญและอนุรักษณ์ต้นฉบับ อีกทั้งวรรณกรรมเรื่องนี้ยังแสดงให้เห็นว่าความเชื่อและพิธีกรรมต่าง ๆ ล้วนเป็นภูมิปัญญาเชิงอภายที่มีบทบาทสำคัญในการฝึกอบรมนิสัยของผู้คนและสร้างให้มีจิตสำนึกรวมในชุมชนเดียวกัน ให้เห็นคุณค่าของกันและกัน นอกจากนี้ ยังมีบทบาทแฝงที่ช่วยให้อ่านสามารถเห็นบางส่วนของอดีตที่ซ่อนเร้นอยู่ และให้ความคิดแก่ผู้อ่าน คือ สร้างนิสัยความเป็นคนช่างคิด ช่างเฉลียว ช่างวิเคราะห์ และช่างวิพากษ์ อันก่อให้เกิดการประเทืองปัญญาและประเทืองอารมณ์ มีสาระบางอย่างตกผลึกเป็นแก่นสารที่ช่วยชี้แนะทางเลือกสำหรับการดำเนินชีวิตได้ คุณค่าอันโดดเด่นของวรรณกรรมเรื่องนี้ได้แก่คุณค่าด้านคติชนวิทยา กล่าวคือ เป็นวรรณกรรมที่แสดงถึงความเป็นท้องถิ่นหรือความเป็นชาวบ้านภาคใต้ ทั้งนี้เพราะผู้แต่งใช้ความเป็นท้องถิ่นปรุงแต่งวรรณกรรมของตนตั้งแต่การใช้ภาษา บริบททางสังคม วัฒนธรรม จากชุมชนอันเป็นแหล่งบ่มเพาะความเป็นตัวตนของชาวภาคใต้ วรรณกรรมเรื่องนี้ส่วนหนึ่งจึงสะท้อนภาพความเป็นจริงของชาวบ้านทั้งในระดับผิวบนและระดับลึกที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการทำมาหากินได้ และหากพิจารณาในเชิงประวัติศาสตร์ ก็จะสะท้อนให้เห็นถึงสภาพสังคมของกลุ่มชนในท้องถิ่นภาคใต้ตอนล่างที่มีคติความเชื่อทางพระพุทธศาสนา ศาสนาพราหมณ์ และคติความเชื่อดั้งเดิมของท้องถิ่นผสมผสานกันอยู่ อีกทั้งสะท้อนการปฏิสัมพันธ์กับคนต่างถิ่นทั้งใกล้และไกลอันเนื่องมาจากการเมือง การปกครอง การพาณิชย์นาวี และผนวกด้วยอารยธรรมจากตะวันตกและตะวันออก

๑ วันพฤหัสบดีที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๗

ศ.ศรีสุรางค์ พูลทรัพย์ ราชบัณฑิต บรรยายเรื่อง **วรรณกรรมอินเดียโบราณที่มีอิทธิพลต่อมรดกโลกในรัฐกรณาฏกะ ประเทศอินเดีย** ความโดยสรุปว่า วรรณกรรมอินเดียโบราณที่เป็นที่รู้จักโดยทั่วไปได้แก่วรรณกรรมประเภทมหากาพย์และปุราณะซึ่งมีอิทธิพลมากต่อวิถีชีวิตและจิตวิญญาณของชาวอินเดีย ถือเป็นคัมภีร์ศักดิ์สิทธิ์นอกเหนือจากคัมภีร์พระเวทซึ่งมีได้เป็นที่รู้จักกว้างขวางในสมัยที่ยังยึดมั่นในระบบวรรณะ มหากาพย์มหากาณะ มหากาพย์รามายณะ และคัมภีร์ปุราณะเป็นคัมภีร์ทางวรรณกรรมที่ชนทุกระดับอ่านและฟังได้ ชนทั่วไปจึงรู้เรื่องราวเกี่ยวกับมหากาพย์และปุราณะดีพอสมควร ศิลปินและช่างแกะสลักมักสร้างผลงานเล่าเรื่องราวในมหากาพย์และปุราณะอันถือเป็นบุญกุศลหรือการแสดงความศรัทธาในพระเป็นเจ้า

มหากาพย์มหากาณะ มีเนื้อหาจำนวนมากที่สามารถนำมาแกะสลักเล่าบนผนังที่ทำด้วยศิลาซึ่งหาได้ในบริเวณท้องถิ่นซึ่งใช้สร้างโบสถ์ ตอนสำคัญในเรื่องที่แกะสลักเล่าไว้มากก็เช่น ภาพที่อรชุนแสดงฝีมือยอดเยี่ยมในการยิงธนู ตอนที่ท้าวทรพทจัดพิธีสุมพรให้แก่พระธิดา คือ นางเทราปที ภาพพระกฤษณะทรงเป็นสารลึงขรบรรพให้อรชุนเข้าสู่สนามรบ ฉากสงครามมหากาณะซึ่งวีรบุรุษฝ่ายเการพกับฝ่ายปาลทพต่อสู้กันอย่างท้าวหาญ

มหากาพย์รามายณะ แม้จะสั้นกว่ามหากาณะ แต่ก็มีเนื้อหาที่น่าสนใจและเหมาะแก่การนำมาเล่าเป็นรูปประติมากรรม เช่น รูปพระราม พระลักษมณ์ นางสีดา หนุมาน และวานรอื่น ราวณะซึ่งคนไทยเรียกว่า ท้าวราพณาสูรหรือทศกัณฐ์ ประติมากรรมแสดงการยกทัพ การจองถนน การรบปะทะกัน

วรรณกรรมประเภทปุราณะ เป็นคัมภีร์ที่เล่าเรื่องราวของเทพสำคัญในศาสนาฮินดู รวมทั้งพระชายา ได้แก่ พระคิเวหรืออัครซึ่งมีพระอุม่าเป็นชายา พระวิษณุซึ่งคนไทยนิยมเรียกว่า พระนารายณ์ มีพระลักษมีเป็นพระชายา คัมภีร์ปุราณะมีหลายเล่ม เล่าเรื่องต่าง ๆ เช่น การสร้างโลกของพระวิษณุหรือนารายณ์ และอถ่าน ลิลิตนารายณ์ ลีปปาง พระราชนิพนธ์ของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ก็จะทราบเรื่องราว

พระวิษณุวอวารได้ครบถ้วน ทำให้เข้าใจรูปแกะสลักต่าง ๆ บนผนังโบสถ์ฮินดูในรัฐกรณาฏกะได้ ปางสำคัญที่มักเห็นสลักเล่าตามโบสถ์ต่าง ๆ ได้แก่ นรสิงหาวตาร (อวตารเป็นนรสิงห์) วามนาวตาร (อวตารเป็นพราหมณ์เตี้ย) รามาวตาร (อวตารเป็นพระราม) กฤษณาวตาร (อวตารเป็นพระกฤษณะ) นอกจากนี้ที่กล่าวมาแล้วยังมีรูปสลักที่สำคัญและพบบ่อยมากคือ พระกฤษณะและพระเคณศ ทำให้เห็นได้ชัดถึงความศรัทธาในเทพเจ้าต่าง ๆ ของชาวอินเดียในรัฐกรณาฏกะซึ่งเป็นชาวอินเดียใต้

ศิลปะที่ปรากฏในรัฐนี้ถือเป็นมรดกโลก ซึ่งนอกจากงดงามเก่าแก่แล้ว ยังเล่าวรรณกรรมโบราณไวบนแผ่นศิลาสลักให้อุชุนได้รับทราบ

ศ.สันติ เล็กสุขุม ภาคีสมาชิก บรรยายเรื่อง **สันนิษฐานรูปแบบดั้งเดิมของเจดีย์พระศรีมหาธาตุ นครศรีธรรมราช** ความโดยสรุปว่า วัดที่ชื่อ มหาธาตุ พระศรีมหาธาตุ หน้าพระธาตุ หรือพระศรีรัตนมหาธาตุ บึงถึงพระมหาธาตุเจดีย์ซึ่งเป็นประธานของวัดในราชธานี เมืองใหญ่ หรือหัวเมืองสำคัญ โดยสมมุติหมายว่าจำลองศูนย์กลางความศักดิ์สิทธิ์ของจักรวาลคือพระเจดีย์จุฬามณี แห่งสวรรค์ดาวดึงส์ ซึ่งเป็นเจดีย์สำคัญที่สุดในนิทานพุทธศาสนา การดูแลรักษา บูรณะ ปรับปรุงพระมหาธาตุเจดีย์ให้อยู่ในสภาพครบถ้วนสมบูรณ์เป็นงานสำคัญ เพราะการบูรณะแต่ละครั้งย่อมเพิ่มเติมเสริมแต่งให้งดงามตามยุคสมัย รวมทั้งปรับปรุงเพื่อให้เหมาะสมกับกิจกรรมธรรมเนียมจำเป็นที่เกิดขึ้นใหม่ด้วย

จากหลักฐานที่เป็นหนังสือเก่าว่าด้วยตำนานนิทานของพระมหาธาตุองค์นี้จึงมีผู้นำเรื่องนี้มาศึกษาวิจัย บุคคลแรกคือ สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาตำราพระราชานุญาต และต่อมาอีกหลายคน จนถึงผลการศึกษาของ ผศ. ดร.ประภัสสร ชูวิเชียร ได้รายงานผลวิจัยว่า พระมหาธาตุ นครศรีธรรมราช ซึ่งมีเรื่องตำนานเก่าแก่กว่าพันปี คงสร้างขึ้นไม่ก่อนพุทธศตวรรษที่ ๑๘ ด้วยลักษณะที่เกี่ยวข้องกับแบบอย่างของเจดีย์ที่มีมาก่อนในศิลปะลังกา คือฐานสูง มีแถวรูปช้างประดับ บนฐานสูงคือลานประทักษิณกลางลานมีชุกฉัตรดบัว ๓ ชุกซ้อนลดหลั่นรองทรงระฆังขนาดใหญ่รูปโอคว่ำ บัลลังก์สี่เหลี่ยมอยู่เหนือทรงระฆัง ยอดทรงกรวยสูงตั้งอยู่บนบัลลังก์นั้น

ภายหลังมีการบูรณะเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญ เช่น สร้างระเบียงคดมีหลังคาคลุมบริเวณฐานของพระมหาธาตุซึ่งมีรูปช้างรายรอบอันเป็นของเดิม พระพุทธรูปประดิษฐานที่ผนังของฐานและที่ระเบียงคด ที่สำคัญคือ บันไดทางขึ้นสู่ลานประทักษิณด้านทิศเหนืออยู่ภายในวิหารพระม้า ซึ่งคงสร้างขึ้นใหม่คราวเดียวกันคือราวสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนปลาย ดังงานปูนปั้น นูนสูง ปิดทอง ประดับผนังทางซ้ายและขวาของบันได บันไดเรื่องนิทานพุทธประวัติตอนเจ้าชายสิทธัตถะโพธิสัตว์เสด็จออกทรงผนวช ผนังด้านตะวันออกควรเป็นงานช่างฝีมือเก่า คราวบูรณะในสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนปลาย ดังลักษณะของมงกุฎ ลวดลายช่อดอกไม้ และลายกระหนกที่ประกอบฉาก ส่วนผนังด้านตะวันตกเป็นฉากเล่าเรื่องตอนเดียวกัน แต่ฝีมืออ่อนกว่ามาก

บานประตูทางเข้าสู่ลานประทักษิณ เป็นงานสลักไม้ นูนสูง ลกรัก ปิดทอง บานทางขวามือเป็นรูปพระอินทร์ บานทางซ้ายมือเป็นรูปพระพรหม ลวดลายสลักที่ประดับเป็นแบบเก่าเทียบได้กับลวดลายสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนกลาง แต่พระพักตร์รูปพระอินทร์และพระพรหมพบว่าคงเป็นงานที่ทำขึ้นใหม่ โดยอาจได้แบบจากบานประตูเก่าคราวบูรณะ หนึ่ง วิหารพระม้าและบันไดทางขึ้นสู่ลานประทักษิณซึ่งอยู่ภายในวิหารเข้าใจว่าอาจเป็นงานก่อสร้างคราวบูรณะครั้งใดครั้งหนึ่งในปลายสมัยกรุงศรีอยุธยาด้วย ทั้งนี้เพราะพระศรีมหาธาตุควรหันไปทางทิศตะวันออกตามแบบแผนประเพณีของการสร้างวัดในช่วงพุทธศตวรรษที่ ๑๙-๒๐ ดังวัดร่วมสมัยทางภาคกลาง คือที่เมืองลพบุรีและพระนครศรีอยุธยา ซึ่งหมายถึงบันไดทางขึ้นสู่ลานประทักษิณเดิมของพระศรีมหาธาตุ นครศรีธรรมราช คงอยู่ทางตะวันออก เป็นด้านหน้าของวัดด้วย ข้อสังเกตศึกษาข้างต้นประมวลรูปแบบสันนิษฐานพระเจดีย์ศรีมหาธาตุในสมัยแรกสร้างคงมีบันไดทางขึ้นสู่ลานประทักษิณเฉพาะด้านตะวันออก และยังไม่มีการระเบียงคดหลังคาคลุม มีเพียงแถวรูปช้างซึ่งเรียงรายประดับฐาน

ผู้สนใจบทความดังกล่าวขออนุญาตค้นคว้าได้ที่ศูนย์ข้อมูลข่าวสารราชบัณฑิตยสถาน

ห้องสมุดราชบัณฑิตยสถาน โทรสารหมายเลข ๐ ๒๓๕๖ ๐๕๙๒

หรือทางเว็บไซต์ www.royin.go.th ตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๕๐

การสร้างสุขภาวะในยุควิกฤตโลก

สิ่งที่ต้นคริสต์ศตวรรษที่ ๒๑ กำลังเผชิญอยู่คือ วิกฤตโลกลดลง ซึ่งล้วนเป็นปัญหาต่อเนื่องที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ คือ ๑) วิกฤตเศรษฐกิจโลก ๒) วิกฤตปัญหาโลกร้อน ทั้ง ๒ ปัญหานี้มีสาเหตุร่วมคือ การขาดวินัยในการบริโภคของมนุษย์ การขาดวินัยในการบริหารเงินของรัฐบาลและธนาคาร สาเหตุเริ่มต้นของการเกิดวิกฤตเศรษฐกิจโลกถดถอย (the great recession crisis) ครั้งใหญ่เกิดขึ้นที่สหรัฐอเมริกา โดยเกิดปัญหา subprime ฟองสบู่ซื้อบ้านแตก ประธานาธิบดีจอร์จ ดับเบิลยู. บุช (George W. Bush) ที่ส่งเสริมให้คนอเมริกันซื้อบ้าน ชาวอเมริกันเห็นว่าบ้านสมัยนั้นมีราคาเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ จึงพากันเก็งกำไรซื้อบ้านกันจำนวนมาก ใน ค.ศ. ๒๐๐๙ จึงเห็นเศรษฐกิจโลกถูกเศรษฐกิจอเมริกันฉุดลง เกิดวิกฤตภาวะเศรษฐกิจถดถอยครั้งใหญ่ คนอเมริกันตกงานเป็นจำนวนมาก ยิ่งตกงานก็ยิ่งจ่ายหนี้ไม่ได้ วิกฤตเศรษฐกิจโลกซึ่งเริ่มที่สหรัฐฯ ได้ลามไปถึงยุโรป ซึ่งทุกวันนี้คือ ค.ศ. ๒๐๑๒ ยุโรปยังมีวิกฤตคุกรุ่น ปัจจุบันปัญหาในยุโรปก็ส่งผลไปยังทั่วโลกซึ่งไม่สามารถส่งสินค้าออกไปสหภาพยุโรปเหมือนก่อน

ปัญหาของสังคมปัจจุบันคือ จะทำอย่างไรถึงจะชวยลดวิกฤตและเพิ่มสุขภาวะของประชาชน สิ่งที่ทำได้อย่างหนึ่งคือ เปลี่ยนเจตคติ พฤติกรรม และวิถีการมองโลกที่ไม่ถูกต้องของคน

ความเป็นอยู่ของมนุษย์และวิกฤตโลก

คุณภาพชีวิตในปัจจุบันโดยเฉพาะในสังคมที่พัฒนาแล้วดีกว่าในอดีตมาก แม้ชีวิตในสังคมที่กำลังพัฒนามากก็ดีขึ้นมาก ในเมืองใหญ่มีสิ่งอำนวยความสะดวกในชีวิตไม่แพ้สังคมที่พัฒนาแล้ว แม้ในชนบทหลายแห่งก็มีไฟฟ้าใช้ มีโทรทัศน์ รถจักรยานยนต์ และรถยนต์ เวลาเจ็บป่วยก็มีประกันชวยจ่าย และในประเทศไทยมีโครงการ ๓๐ บาทรักษาทุกโรคของรัฐบาล ผลพวงของความง่ายในการเข้าถึงเงินก็คือ คนทั่วโลกมีความมุ่งหวังเดียวกันคือ หวังที่จะมีวัดถมูมาปรนเปรอ โลกในยุคโลกาภิวัตน์นี้จึงเต็มไปด้วยไข้ฟุ่มเฟือย (luxury fever) คนรวยก็ซื้อของกลุ่มหนึ่ง คนมีเงินน้อยก็ซื้อของที่ถูกลง แต่ทุกคนพากันซื้อทั้งนั้น

นอกจากเรื่องเศรษฐกิจตกต่ำแล้ว ทั่วโลกยังมีวิกฤตประชากรล้นโลก ทำให้วันหนึ่งมีเด็กในประเทศยากจนอดอาหารและป่วยตายเป็นจำนวนมาก ประชากรที่มากขึ้นทำให้เกิดการแย่งที่ดินทำกิน มีการตัดไม้ทำลายป่า ทำลายต้นน้ำ ก่อให้เกิดทะเลทราย สิ่งสร้างปัญหาวิกฤตโลกคือตัวมนุษย์เองที่ไร้วินัยในการบริโภค และไม่รู้จักควบคุมจำนวนประชากรให้มีความสมดุล บางประเทศก็มีคนเกิดน้อยไป หลายประเทศก็มีคนเกิดมากไป

สุขภาวะของประชาชนนั้นสามารถสร้างได้ ๒ วิธี คือ ๑) เพิ่มสุขภาวะทางกายภาพ (physical well-being) ๒) เพิ่มสุขภาวะทางจิตใจ หรือที่เรียกว่า สุขภาวะเชิงอัตวิสัย สุขภาวะทางกายของคนในปัจจุบันมีมากกว่าสมัยเก่า เรามีของมาเพิ่มความสุขทางกายเป็นจำนวนมาก แต่มีอยู่อย่างหนึ่งที่บุคคลจะต้องสร้างคือ สุขภาพ โดยที่ต้องมีการออกกำลังกายและสามารถทำสมาธิ และเล่นโยคะ รับประทานอาหารที่เป็นประโยชน์ ส่วนความสุขทางใจขึ้นอยู่กับกรับรู้และการมองโลก

ไมเออร์ส บริกส์ พบว่าสาเหตุที่ทำให้บุคคลมีความสุข ๑๐ ประการ คือ

๑. ความสามารถในการปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ที่เปลี่ยน แม้ความมั่งคั่งหรือความพิการ มนุษย์ก็ปรับตัวเข้ากับสิ่งเหล่านี้ได้ ความสุขที่แท้จริงอยู่ที่เจตคติ คิดดี มองโลกในแง่ดี

๒. ความสามารถในการบริหารเวลาควบคุมชีวิตของตนเอง ทำให้บุคคลมีความสุข สุขภาพดี

๓. ความสามารถในการทำตัวให้มีความสุข หรือทำเป็นมีความสุข จากการศึกษาพบว่าการทำสมาธิทำให้มีความสุขก็สามารถสร้างเจตคติที่ดี

๔. ได้ทำงานและมีงานอดิเรกที่ใช้ทักษะของตนเอง คนมีความสุขมักปรับตัวให้พลีไปกับสถานการณ์อยู่กับการทำงานโดยไม่ปล่อยให้งานนั้นครอบงำ

๕. ได้เข้าร่วมกิจกรรมที่ส่งเสริมการเคลื่อนไหวร่างกาย

๖. นอนหลับให้เพียงพอ

๗. ให้ความสำคัญบุคคลใกล้ชิด

๘. ได้ช่วยเหลือบุคคลอื่น

๙. ได้บันทึกประจำวันถึงสิ่งดี ๆ ที่เกิดขึ้น

๑๐. ได้เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาหรือบริจาคช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส

ปัจจัยที่เกี่ยวกับการสร้างสุขภาวะในยามที่โลกร้อนขึ้น คือ

๑. การควบคุมพฤติกรรมบริโภค ดำรงชีพตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

๒. ควบคุมการเพิ่มขึ้นของประชากรให้เหมาะกับสิ่งแวดล้อมหรือบริบทของผู้อยู่อาศัย เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาขาดแรงงานหรือประชากรล้น

๓. วิจัยและสร้างนวัตกรรมทางเทคโนโลยีที่สามารถชวยเรื่องโลกร้อน

๔. สร้างเจตคติใหม่ของคนให้หันมาสนใจจิตวิญญาณมากกว่าวัตถุ

๕. ปรับและพัฒนาบุคลิกภาพแบบเปิดเผยในบุคคลให้มากขึ้น

๖. ธรรมชาติให้มีการตื่นตัวเรื่องการรักษาสีเขียวและสิ่งแวดล้อม

๗. การที่จิตใจมนุษย์ปรับตัวตลอดเวลาเพราะเมื่อได้แล้วก็ไม่พอใจอยากได้อีก ดังนั้น เพื่อให้ตนเองมีความสุขจงอย่าไปเปรียบเทียบกับผู้ที่มากกว่าตน จงเปรียบกับบุคคลที่ด้อยกว่าตน จะได้สามารถมีความสุขและความพอเพียง

การสร้างสุขภาวะในยุควิกฤตโลกนั้นเป็นเรื่องเร่งด่วนที่ต้องชวยกัน สุขภาวะนั้นทั้งทางกายและทางใจ แต่ปัจจัยทางใจนั้นสำคัญมาก เพราะใจที่มีความสุขย่อมทำให้กายสุขด้วย แต่ความสุขทางกายก็ไม่ควรถูกละเลย ด้วยมนุษย์นั้นต้องอาศัยวัตถุเพื่อการดำรงอยู่ แต่ควรจะมีความสุขพอเพียงไม่ควรปล่อยให้วัตถุครอบงำจิตใจที่สงบและจิตวิญญาณที่สมบูรณ์คือปัจจัยสำคัญที่จะชวยให้มนุษย์เผชิญวิกฤตโลกได้ดี

รศ.นพมาศ อึ้งพระ

กรรมการศึกษาและพัฒนาความรู้ทางจิตวิทยาและสังคม

บรรยายทางวิชาการ ในการประชุมคณะกรรมการฯ ครั้งที่ ๙/๒๕๕๕

วันพุธที่ ๕ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๕

ไขปัญหาภาษาไทย

ถาม คำว่า **แก้มลิง** มีความหมายว่าอย่างไร

ตอบ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔ ระบุว่า **แก้มลิง** เป็นคำนาม หมายถึง **พื้นที่มีลักษณะเป็นแอ่งตามธรรมชาติหรือขุดขึ้นเพื่อรองรับและกักเก็บน้ำในช่วงฝนตกมีน้ำมาก และระบายออกทะเลในช่วงที่น้ำทะเลลดลง เป็นพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำและบรรเทาอุทกภัย.**

ถาม คำว่า **แก้งดิน** มีความหมายว่าอย่างไร

ตอบ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔ ระบุว่า **แก้งดิน** เป็นคำกริยา หมายถึง **กระบวนการแก้ปัญหาสภาพดินเปรี้ยวตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว โดยใช้กรรมวิธีเร่งปฏิกิริยาเคมีในดิน ทำให้ดินเปรี้ยวอย่างรุนแรงแล้วใช้ระบบชลประทานนำน้ำมาเจือจางดินเปรี้ยวทำสลับไปมา จนเปลี่ยนสภาพดินให้สามารถเพาะปลูกได้.**

ถาม คำว่า **ทฤษฎีใหม่** มีความหมายว่าอย่างไร

ตอบ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔ ระบุว่า **ทฤษฎีใหม่** เป็นคำนาม หมายถึง **หลักวิชาการจัดการเกษตรที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงคิดค้นขึ้นเพื่อเป็นทางเลือกให้เกษตรกรพึ่งพาตนเองได้อย่างเข้มแข็ง มี ๓ ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นต้น คือ ครอบครัวยุทธศาสตร์รายย่อยบริหารจัดการพื้นที่ทำกินให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยแบ่งพื้นที่ออกเป็น ๔ ส่วน คือ พื้นที่ขุดสระ พื้นที่ปลูกข้าว พื้นที่ปลูกพืชไร่พืช**

สวน และพื้นที่อยู่อาศัย เพื่อให้เกิดการผลิตที่พออยู่พอกิน ชั้นกลาง คือ รวมเป็นกลุ่มหรือสหกรณ์ร่วมเพิ่มผลผลิตและจำหน่ายอย่างมีพลังต่อรอง และขั้นก้าวหน้า คือ สร้างเครือข่ายนอกชุมชนเพื่อหาแหล่งทุนมาร่วมลงทุนและพัฒนา ทุกขั้นตอนเน้นความมีธรรมาภิบาลตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง.

ถาม คำว่า **ตัวสำรอง** มีความหมายว่าอย่างไร

ตอบ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔ ระบุว่า **ตัวสำรอง** เป็นคำนาม หมายถึง **ผู้กำหนดตัวไว้ให้ทำการแทนเมื่อตัวจริงไม่ว่างเจ็บป่วย หรือสละสิทธิ์ เช่น นักกีฬาตัวจริงป่วยกะทันหัน ต้องให้ตัวสำรองเล่นแทน.**

ถาม คำว่า **ตัวสำคัญ** มีความหมายว่าอย่างไร

ตอบ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔ ระบุว่า **ตัวสำคัญ** เป็นคำนามที่เป็นภาษาปาก หมายถึง **ตัวร้าย เช่น เด็กคนนี้แหละตัวสำคัญนัก ขอบรังแกเพื่อน.**

ถาม คำว่า **ติดตลาด** มีความหมายว่าอย่างไร

ตอบ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔ ระบุว่า **ติดตลาด** เป็นคำกริยา หมายถึง **จัดให้มีตลาดขึ้น; เป็นที่นิยมกันทั่วไป เช่น ลินค้าตลาด.**

ถาม คำว่า **fermium** เขียนทับศัพท์ว่าอย่างไร

ตอบ ทับศัพท์ของคำ **fermium** เขียน **เฟอร์เมียม.**

ราชบัณฑิตยสถาน
สนามเสือป่า เขตดุสิต
กทม. ๑๐๓๐๐

ชำระค่าฝากส่งเป็นรายเดือน
ใบอนุญาตที่ ๑๘๖/๒๕๕๐
ไปรษณีย์ดุสิต

จดหมายข่าวราชบัณฑิตยสถาน เพื่อเผยแพร่งานวิชาการข่าวสารกิจกรรมต่าง ๆ ของราชบัณฑิตยสถาน

จัดทำโดย ฝ่ายช่วยอำนวยการและประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขานุการกรม ราชบัณฑิตยสถาน

บรรณาธิการ นางนัยนา วราอัศวปติ เลขานุการกรม

กองบรรณาธิการ นายอภิเดช บุญสงค์

พิมพ์ที่ : บริษัท ด้านสุทธาการพิมพ์ จำกัด ๓๐๗ ซอยลาดพร้าว ๘๗ วังทองหลาง กรุงเทพฯ ๑๐๓๑๐

โทร. ๐ ๒๙๖๖ ๑๖๐๐-๖ โทรสาร ๐ ๒๕๓๙ ๒๕๑๒, ๐ ๒๙๖๖ ๑๖๐๙